

Sargā piekrastes nemateriālo kultūras mantojumu Norvēģijas More un Romstāla novadā

Ziemeļu Ministru padomes Nordplus pieaugušo izglītības projekta ietvaros partneri no trīs valstīm un četrām organizācijām no 2022. gada 5 līdz 9. septembrim piedalījās projekta “Sargāt nemateriālo kultūras mantojumu mācoties” (“Safeguarding of Intangible Cultural Heritage through Learning”) vizītē Norvēģijas piekrastes novadā More un Romstāla. Projekta vadošais partneris Zviedrijas Ostrobotnijas izglītības un kultūras asociācija (Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur skn), Somija; Norvēģijas lauku sieviešu apvienība, Norvēģija (Norges Bygdekvinneleg); Kultūras projektu koordinācijas centrs, Kuldīga un Jaunpils reģionālās attīstības centrs “Rats”, Jaunpils.

Projekta dalībnieki pirmajā dienā ieradās Moldes reģionālajā lidostā un uzturējās Moldē. Nākamajā dienā apmeklēja mazāku pašvaldības Gossa, kas ir sala (divdesmit minūšu braucienā un 10 minūšu prāmja braucienā no Moldes) kur projekta dalībnieki iepazinās ar Norvēģijas lauku sieviešu vietējās organizācijas darbu, apmeklēja jaunuzcelto kultūras centru, kas apvieno bibliotēku, mūzikas apmācību telpas, kino un koncertzāli, inventāra nomu dažādiem sporta pasākumiem, kafejnīcu. Bija iespēja piedalīties vietējo akmeņu apgleznošanā, vispirms izvēloties darbnīcas norises vietai atbilstošu attēlu. Apmeklēja Lovikremas muzeju, kas ir sena zvejnieku sēta ar dzīvojamo ēku, kūti, saieta vietu, muzeju ar senām zvejnieku amata lietām. Ēkas celtas no koka, jumta segums veidots no bērza tāsīm un kūdras velēnas. Mājas virtuvē cepām lefse maizi (plakanā maize, ko gatavo izmantojot pienu, saldo krējumu, ūdeni, briežraga sāli, cepamo pulveri, paltusa miltus, cukuru). Apmeklējām norvēģu jūras sāls ieguves ražotni. Vakara noslēgumā dalībnieki cienājās ar vietējās organizācijas sarūpēto mielastu no vietējām jūras veltēm, krabjiem, garnelēm, jūras ķemītēm.

Lovikrema muzejs, Gossas sala, Norvēģija

Kultūras skola, Gossa, Norvēģija

Lovikrema muzejs, Gossa, Norvēģija

Vakariņas Gossa sala, Norvēģija

Otrajā dienā iepazīnāties ar vietējo airētāju biedrības biedriem, kas rūpējas par piekrastes kultūras mantojuma saglabāšanu tuvējā apkārtnē, bija iespēja apgūt un atjaunot laivas airēšanas iemaņas un klinkerlaivu tradīciju. Dienas turpinājumā apmeklējām Romstālas muzeju, un brīvdabas muzeju. Muzejs ietver tautastērpu izgatavošanas vietu, kino, sanāksmju telpu, muzeja telpu, kafejnīcu, bet brīvdabas muzejs ietver seno ēku kompleksus un koka baznīcu. Muzejā bija iespēja noklausīties prezentāciju par Norvēģijas pieredzi tautas tērpu izpētē un praktiskām zināšanām, tērpu izpētes ekspedīciju organizēšanā.

Brīvdabas muzejā apskatījām senās ēkas, kas celtas no koka un, kur cilvēki dzīvojuši vienā telpā ar ēst gatavošanas ugunsкура vietu un skursteni ēkai pa vidu. Vēlāk dalībnieki devās braucienā uz piena fermu un skatu ceļu Atlanterhavsvegen, tilts pie okeāna ar pastaigu celiņu. Dienas noslēgumā devās pastaigā pa Eides kultūras ceļu, kas ietver pastaigu pa mežu ar izkaltiēm dzejoļiem akmeņos (akmeņi iegūstami vietējā teritorijā) un mākslas priekšmetiem no dažādiem materiāliem (metāls, koks). Izveidota brīvdabas estrāde un piemiņas vieta 100 000 kara ieslodzītajiem un nocietinājums Otrā pasaules kara laikā. Teritorijā darbojas mākslinieki un brīvprātīgie, kas rūpējas par šo vietu sakārtošanu. Vakariņas baudījām vietējās organizācijas sarūpēto maltīti radošā vietā, piekrastē (zivs kotletes, brūnais siers u.c.).

Romstālas muzejs, Molde, Norvēģija

Airētāju biedrība, Molde, Norvēģija

Airētāju biedrība, Molde, Norvēģija

Piena ferma, Norvēģija

Eides kultūras ceļš, Norvēģija

Eides kultūras ceļš, Norvēģija

Eides kultūras ceļš, Norvēģija

Nākamā dienā devāmies uz izsenis mazu zvenjiekų ciematu Bjornsudu, kas ir maza sala piecpadsmi minūšu motorlaivas braucienā no ciemata Bud. Iepazināmies ar tradicionālo krabju zveju ar murdiem un zivju zveju ar tīkliem, airējot ar klinkerlaivām (koka laivas). Iepazināmies ar mazo ciematiņu, kas laika apstākļu dēļ patstāvīgu tiek apdzīvota tikai vasaras sezonā. Uzzinājām vairāk par zvejas tradīcijām mazajā zvejnieku ciematiņā. Ciematā ielas nobērtas ar marmora atgriezumiem no vietējām raktuvēm. Ņemot vērā, ka ciematā nav ielu apgaismojums, baltie akmeņi tumšajā dienas laikā palīdz orientēties. Uz salas dažas nedēļas gadā vasaras sezonā darbojas skola jauniešiem Bjornsud Leirskole, kur piecu dienu mācību programmā jaunieši apgūst tracionālas piekrastes kultūras zināšanas tai skaitā drošības pamatnoteikumus dzīvei okeāna tuvumā. Vakarā baudījām maltīti piekrastes kafejnīcā Budā. Bufetē pieejams bija lasis, zivju kotletes, kartupeļi, marinēta bietes, burkāni krējumā, dažādas kūkas un pudiņi u.c.

Bjornsudas sala, Norvēģija

Krabji, murdā. Bjornsudas sala, Norvēģija

Menca, Bjrosnudas sala, Norvēģija

Omāru, krabju murdi, Bjornsudas sala, Norvēģija

Noslēdzošajā dienā projekta koordinatori izrunāja praktiskas lietas projekta īstenošanai un vēlāk projekta dalībniekiem bija iespēja doties vienas stundas, brīžam diezgan stāvā pārgājienā, no Moldes centra uz Vardenas virsotni. No virsotnes paveras skats uz Moldi, fjordu, iespēja apmeklēt kafejnīcu, kiosku.

Vardenas virsotne, Molde, Norvēģija

Vairāk informācija par projektu:

<https://nordplus.kulturosterbotten.fi/>

<http://jaunpils.lv/NVOjaunpilsrac.php>

nordplusich #nordplusadult #kulturosterbotten #bygdekviner #kuldiga #jaunpils